

بر صافی ۲۴ صحیفه در فیائی آرتیر بهامشرد.

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی

مدیری : آق چوره اوغلی یوسف

۱۲۴ صافی ۱۱ جلد ۵ میل

۸ کانون اول ۱۳۳۲

۲۰ ضایی ۱۳۳۲

- بو مایوس الهاملر یادکاریدر -
آقشاملر، صابرم که هجرت ابدن ،
مجهولدن کله درک مجهوله کیدن
طوتوشش گروانلر رهگذاریدر.
بعضاً ده رؤیایک افقنندن
روحه مژده لی بر سس داشیلیر:
وبابنده هجران تللی بولان
شاعرلر، جهانک بختیاریدر ...

دیکله ای الهامک شوخ الهه سی!
وردیکک ربابک بو، ایلاک لغمه سی:
قایلوب بر عشقک ابتلاسه
بگزه دم ایلاک مبتلاسه .
ای آغلایلره دهن بختیارا
گوزومده قلمک جریانی وار...

بشکطاش ، ۱۶ شهرین نانی ۱۳۳۲

محمی سربا

تعلیم و تربیه

تربیه بدیعیه

- ۳ -

عالمه و مکتبده تطبیق ایدیله جک بدیعی تربیه واسطه لرینی - اولکی مقاله لرده اشارت ایتدیکم
وجهه - اُسکی مدنی قوملرده کی اصوللرده آرایه جق دکلز، اونلر هرچو جوغه موسیقی، شعر و بلاغت
تعلیم ایتمکله بدیعی تربیه نی عادتاً مسلکی بر شکله ویرمک ایستیرلردی . حالبوکه بو گدیبر صوک
عصرلرک احتیاجلرینه توافق ایتیمور. داها دوعروسه صوک عصرلرک حیاتی ایجابلری او تدبیرلرک
تطبیقنه امکان بر اقیور. بلیکه برکون کله جک که انسانلر طبیعتک قوتلری کنیدیلرینه داها زیاده رام
ایده جکلر وهرنوع احتیاجی بک آ ز چالیشمقله استیفا ایله جکلر . او زمان صنعت اونلک حیاتنده
داها چوق بر طوته جق و صنعت ایچون صنعت نظریه سی داها قولای آ کلاسیله جقدر . فقط بو کون
عموم ایچون یاپیلاجق شی طبیعتک، اشیا نک، فنک کنیدیلکنده موجود کوزه لکی کوسترمک ، حس
ایتدیرمک، دائمی مجادله لر ایچنده بر آ ز حضور آ نی یاشاتمق، ذوق سلیم و بدیعی هر نوع نظاملره
مزج ایدرک صنعت ایله حیاتی تماماً تألیف ایله مکدر.

آنجق بوراده استطراداً اشارتی لازم بر نقطه وار. هر یرده وبالخاصه محیط زده صنعت ایله
مادیتک، علم ایله شعر و بدیعیته بر برینه ضد مفهوملر اولدینی عمومی و مطلق بر صورتده سوبله نیر.
اگر شعری یاشایشمزدن اوزاق ، صنعتی معلوما تمزدن خارج اولارق تلقی ایتک لازمه بوتلری
مزج و تألیف ایتک ناصل ممکن اولور؟

علم و فن ایله شعر و صنعتی بر برینه دائماً دارغین ابکی آیری مفهوم کوسترمن شبهه سز بزم سوءتلقی
و طرز تربیه مزدر. یوقسه عمومی حرث (= Culture général) . مالک عالم صنعت و یا بر شاعر علم
وفنه یاهانچی بولنماق و بوتون فردلر بدنی، فکری، حسی و بدیعی تربیه دن موازی بر صورتده نصیه
دار اولوق بک طبیعی بر لزوم دیمیدر؟

(سینسر) دییورکه: «هیكلتراشی، رسم، موسیقی و شعر یالکیز علم وفنه استناد ایتمکله قلماز ،
بلکه بالذات علم وفن ده شعر در. وفن ایله شعرک بر برینه ضد اولدینی حقنده کی عمومی فکر سوء تلقی

اثریدر. فی الحقیقه وقوف ایله هیجانک بر آن ایچنده ساحه شعوریمزده بر طوتامیه جفی شبهه سزدر. کذلک فضلہ فعالیت فکریه حیاتی و بالمقابلہ حیثیاتک شدتی تفکری نهی ایدہ بیلیر. بو اعتدال ایله مختلف طرزده کی فعالیتلرک متضاد اولدیغی سویله مک دوغرودر. آنجق دوغرو اولمایان شی علم و فن حادثه لرینک شعردن معرا اولماسی و علمی حرثک خیاله و کوزه لک عشقنه بزی غیر مساعد قیلماسی ذهابیدر. بالمکس علم و فن مشغول اولانلر ایچون اولیه شعر عالمی آچارکه جاهل بونی کورمکدن عاجزدر. تجربات علمیہ ایله اوضا شانلر یالکز دیکرلری قدر دکل بلکہ اونلردن داها فضلہ شدتله موضوعلرینک شعرینی حس ایدیورلرکه بونی اثرلرنده کوریورز. (Miiler) و (Lewes) ک طبقات و طبعیاته عائد اثرلرینی آچانلر فنک شاعرانه حسلری سوندیرمک دکل بلکہ شدتله تحریک ایتک خصوص. صنده کی تأثیرینی تسلیم ایدرلر. (کوته) نک حیاتی طانیانلر شاعرلکله عالمکک بر فردده مساوی بر مکملیتله ناصل اجتماع ایتدیکنی بیلیرلر. طبیعی نه قدر تدقیق ایدہ رسک او قدر آرز تقدیر و تجیل ایدہ حکمزی ظن ایتک هزیان آلود و کفر آمیز بر فکر دکلیدر؛ علی العاده بر انسانه کوره هیچده دوشوندیریجی اولمایان بر دامله صو ظن ایدہ میدسکزکه - او دامله نک تشکل ایتدیکی عناصری طوبلایان قوت بردن بره آیرلمش اولسه بر شمشک حصوله کتیره جکفی بیلدیکی ایچون - بر حکمتشناس نظرلنده اهمیت غائب ایتسین. حیرت آور بر صورتده متنوع و ظریف اولان قار بلوراتی میقرو سقوب ا لئنده تدقیق ایتمش بر آدامده قار پارچه لرینک سقوطنی کورمکله بونکله اشتغال ایتمین دیکر بریسندن داها یوکسک فکرلر او یانیه جفی تصور اولسه بیلیرمی؟ تدویر ایتمش و موازی حفره لرله بیوله نمش اولان شو قایالق - اوزرندن بر میلیون سنه اول بر جمودیه نک کچدیکنی بیلن - طبقات متخصصنده او یاندر دینی شعری جاهلک فکرلنده تولید ایدہ بیلیرمی؟ حقیقت بوکه فقه نفوذ ایتمه مش اولانلر کندیلرینی احاطه ایدن شعرك بک بویوک بر قسمنه قارشی اعماد لرله.

موضوعمزه دوغرودن دوغرویه خادم اولان فکرلرینی آلدقندن سوکره (سپنسر) ی مثاللرینی تکثیر ایدمک محاکمته دوام ایتک اوزره ترک ایدہ بیلیر.

طبیعی، اشیا یالکز ایجه طانیق دکل، بلکہ اونلری کوزه لک فکریله تحس و هیجانلرله تداعی ایتدیرمک و کوچوکدن بری بوکا اعتیاد ایدیتمش اولق لازم نه بدییی تربیه نک آرزو ایدیلن نمره لری اقطاف ایدیه بیلسین.

کوچوکاکننده جایرلری دولاشه رق نباتات و حشرات قولله کس-یونلری یایمق مراقبده بولونان (سپنسر) کنگلککننده نباتات و حشرات قوللاکسیونلری یایمامش اولانلر چنلرده و چالیلقلرده کی شعری طانیه مازلر، جمله سی بحق یازیور. کذلک (ژورژسان) «آنهم - دیور - رزن انطباعلرینه بخیده تشریک ایدمک کوزه لک عالمکک بنده طوعی بر حالده انکشافنه سبب اولوردی. مثلاً کوزه ل بر بلوط، کونشک شایان دقت بر منظره سی، یاخود براق و جاری بر صو قارشیسندن بخ توفیق ایدمک نظر دقتی جلب ایدردی. کندی کندینه هیچده دقت ایدمه حکم بو کوزه لکلر او زمان بنده تعین آیلردی.»

چو جوقلری بدایمه قارشی تنیه ایتک کرک عالده، کرک مکتبده واسع و عمومی بر صورتده

استعمال ایدیله بیله جگ بر واسطه در. شوشرط ایله که کوزه لالکالر اونلرک علاقهرینه اویغون وادرا کلرینه مقرون اولسون .

بر جوق خصوصلرده ابتدائی انسانلره بکزه تیلبن جوجوق بو مسئله دهده اونلردن ایریلماز . سزی ساعتلرجه توقیف ایدن بر موزه سالونی کویلو ایچون ، جوجوق ایچون بر دکان جامکانه نسبتله هیچ دهه علاقهدوقتی موجب دکلدر. (فضولی)نک (سو)ردیفلی قصیده-نی ازرله مک،(واغنه)نک معظم بر بسته-نی دیکله مک اونلرده هیچ بر هیجان اویاندیرماز. (قومیه بره)نک دیدیکی کی(لونی)نک جوجوق ایکن اوکنده قورقودن تیرمه دیکی بی پایان دکلزلی، حاکم کتله لرینک مدھش منظره سیله خیالی آزن عظیم شاهقه لری جوجوغه تماشا ایتدیرمکی دوشونمه مل یز .

بدنی، فکری تربیه نک بوتون اقسامندن اولدیفنی کی بدیی تربیه دهده معیاری کندیمزدن دکل ، جوجوقدن آلمالی یز. ذاتاً اسی تربیه ایله یکی تربیه نک ایریلق نقطه سی بو دکلیدر ؟ بز جوجوقدن اوکرملی یز که اوکا اوکره ته بیللم. طبیعتک احتشام وعظمتی، آثار صنعتک درینلک ویوکسکلکی اوکا برشی افاده ایتمز. بلکه کوجوک نباتلر، چیچکلر، بوچکلر، کله بکلر، ظرافتی بسیط اویونچاق واشیا، آهنکی محسوس بسترلر، لسانی قدر درینلکی ده محدود شرقی وشعرلر اونی جلب وتهیج ایتکده البته داها بویوک بر قوت وسحری حائزدرلر.

دنبیله بیلیر که جوجوغه لازم اولان (کوزه ل) شیلردن زیاده (خوش) شیلردر. بو (خوش) شیلری (کوزه لالکالر) حاله قلب ایتدیرمک ایچون سوبه وذهینتک ترقی وانکشافنی تدریج ایله تعقیب ایتمک ضروریتنده یز.

کوجوکلرک لسانلری، مشغولیتلری، اویونلری، انتخابلری اوزرنده یاییلان تجربه لر گوستریور که مرأهقلق زمانندن، بالخاصه سن بلوغدن اول مجرداتدن زیاده مشخصاته میل وار. حالوکه مرأهقلق باشلانجه عامل حیات اولمقده تحسس وهیجانک حصه سی یک زیاده آرتیور. مجردات ومخیلاته فرط انهماک ایله، وهم وحساسیته اسارنله کچن بوزمانلر - دیدکلری کی- فردی حیاتک دور قبل التاریخچدر. کرچه جوجوقلق زماننده دهه مخیله نک فعالیتی کورولیور. فقط بونده آفاقیت (=Objectivité) غالب یعنی جوجوق کندیسندن زیاده اشیای خارجییه ایله علاقهدار وخیالتک فعالیتی آنحق اشیای وحادثات خارجییه توجیه ایتدیککی غریب معنارله آشکاردر. مرأهقه وکنجه باقیلیرسه کورولیور که اوند تخیل دیکر احتیاجلره جواب ویریور، بوسوتون باشقه رول اوینیور. دقتک داها زیاده روحی حادثه لره تعلقی، تشبیه لری، تعبیرلری، استنتاجلری، هر شیتک اوصاف خارجییه نه کوره دکل بلکه کندی احتیاجات وتحسسانه نظراً حکملری کندیسنده انفسیت (=Subjectivité) نک هم داها حاکم بر عنصر اولدیفنه دلالت ایتکده در.

حیات یولنک بحرانی وتهلکه لی بر دونم یری اولان بو برنجی گنجلک زماننده بدیی تربیه دن ایده جکمز استعانه، ماهیتجه بوسوتون فرقلی اولق وبالخاصه فردی واجتماعی اخلاق ایچون بویوک بر یاردیمچی ماهیتنده بولتمق ایجاب ایدیور .

خلاصه بدیی تربیه نی ترویج ایچون استعمال ایده جکمز وسائط ،اطفالک فردیتیه کوره متحول

ودائی بر تدریجہ تابع بولنالیدر .

تربیه نك دیگر عاملاندرده اولدینی کی بو مسئله دهده محیطك تأثیری باشلیجه اهمیتہ شایان بر نقطه در .
 ایلکله محاط اولیش ناصل اخلاق ایچون درین ومسمود ایزلر حصوله سبب ایسه کوزه لککله دائمًا
 حال تماسده بولونیش ده ذوق وخیال اوزرنده قوی انطباعر ظهورینه اکامین برواسطه در . بر مرینك
 دیدیکی کی «ایسته یکنز که شهر یاورولرینك اطرافنده بشیکدن اعتبارآ هرشی متبسم اولسون . کوی
 چوجوغنك سیاسی ، اغاچلری ، کونشی ، نباتاتی وار . حالبوکه شهر چوجوغنی فقیرلرده پیسلکدن ،
 زنکینلرده بدیعنك نقصانندن ، متوسطلرده ذوقك فقدانندن دولایی اکثریا معنآ ومادۀ صولیور .»
 چوجوقلری اخلاق لولرله وجیرکینلکله معروض بولندیرمقدن ناصل اجتناب ایدہ رسهك
 مادی اشیانك چیرکین وناخوش تأثیراتندن ده اویله جه وقایه ایتمه لی یز . فقط بونی سویله کله چوجوقلره
 کوزهل اولمادقلری ایچون قوقلا وقره کوز کی اویونچاقلری و برمه ملیدر ، رأینده بولنانلر قدر ایلری
 کیتما: ایسته مه یز .

آرزو ایدیلن شی هائله ومکتب یوواسنك منتظم ، تمیز وممكن اولدینی قدر ظریف ، ذوق سلیمه
 موافق اولماسیدر . تا که چوجوق کوزهل شیرله محاط اوله رق یاشامق اعتیاد واحتیاجنی قازانمش
 اولسون . آبی مثاللرک فضیلت الهام ایتمکده کی قابلیتلی قدر کوزهل اشیا و مناظرک ده ذوق وبدیعت
 تلقین ایلکده قدرتلری وار . بونی تعقیب ایدہ جک مقاله ده مکتب بناسیله تدریس اشیا ولوازمندن ،
 رسم ، موسیقی ، شعرکی وسائطك صورت استعمالندن بحث اولنه جقدر .

ابراهیم عمود السیر

دیلدر

بر مباحثه

— سوراق اورته منده چیریل جیپلاق صویولمش ، عصمت قدسیت شعارینه تجاوز ایدلمش بر
 سفیله چه ویردیگز!...

قابونی آجدیم زمان بو حرارتلی جمله نك صوگ عکسلری بیانو تللری اوزرنده ایگلتیلر یاپارق
 غائب اولوردی .

اوطه نك هواسنی بوروین اوچوق سیغاره حارملری هر طرفه قوقولی بر دومان لوشلی یامیشدی .
 لامپانك طوپارلاق ضیاسی بو سیس طبقه لرینی تمامیه دله مه یور ، قونی آز بر کونش کی برکوشه ده
 قالیوردی .

گنیش وراحت قولنوقلرندن برر خیال قالدی . محرر... (اسمنی سویله مکه مأذون دکلم) بکک
 آوندہ بنه برابر آتی کئی اولملردی .

— اوو... بویورک! قابو بر لحظه آجیق قالسین! قوقو سزه فنا چاریدی دکلی؟ دیدیلر .

— قوقوگزده وار ، کورولتوگزده....

ایکیسی ده ، وجودمک آرمه یه قویدینی فاصله دن استفاده ایتدیلر . ایکسی ده دوداقلرینك ، بوغاز .